

**विशेष कार्यकारी अधिकारी यांच्या
नेमणूका करण्याबाबत.**

महाराष्ट्र शासन

सामान्य प्रशासन विभाग

शासन निर्णय, क्रमांक : विकाअ-२००७/४४०/प्र.क्र.१७४/२००७/५

मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

दिनांक : २५.०७.२००७.

वाचा :- १) शासन निर्णय, सा.प्र.वि.क्र.विकाअ-१७०४/१०९२/प्र.क्र.१८५/२००४/५,
दि.२ एप्रिल, ०५

२) शासन निर्णय, सा.प्र.वि.क्र.विकाअ-२००६/प्र.क्र.२४५/२००६/५,
दि.१० नोव्हेंबर, ०६

३) शासन निर्णय, सा.प्र.वि.क्र.विकाअ-२००६/२९८/प्र.क्र.६/०७,
दि.७ एप्रिल, २००७

शासन निर्णय :-

विशेष कार्यकारी अधिका-यांच्या नियुक्त्यांच्या अधिकारांचे विकेंद्रीकरण करण्यात आलेले आहे. त्याबाबत क्षेत्रीय स्तरावरून होणा-या तक्रारी विचारात घेऊन सदरहू विकेंद्रीकरण रद्द करून विशेष कार्यकारी अधिका-यांच्या नियुक्तीचे आदेश शासनाद्वारे निर्गमित करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. त्यानुसार वरील अ.क्र. १ ते ३ येथील शासन निर्णय आता रद्द करण्यात येत असून यापुढे विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नियुक्ती देण्याबाबतची कार्यवाही पुढील पद्धतीनुसार करण्यात यावी :-

(एक) जिल्ह्याचे पालक मंत्री आणि संपर्क मंत्री यांनी त्यांच्या जिल्ह्यासाठी प्रत्येक १००० मतदारांमागे एक या प्रमाणकानुसार नियुक्त करावयाच्या विशेष कार्यकारी अधिका-यांची एकूण संख्या आणि प्रत्यक्षात त्यानुसार झालेल्या नियुक्त्यांची संख्या लक्षात घेऊन नियुक्त्यांसाठी शिल्लक असलेल्या जागांची संख्या, तसेच आधी झालेल्या ज्या नियुक्त्या ४ वर्षांची मुदत पूर्ण होऊन संपुष्टात आणण्यात आल्या असतील त्यांची संख्या विचारात घेऊन व जरूर तर स्थानिक कार्यकर्त्यांशी विचार विनिमय करून विशेष कार्यकारी पदावरील नियुक्तीसाठी योग्य त्या व्यक्तींची निवड करावी.

(दोन) अशी निवड करताना सोबतच्या प्रपत्र 'अ' मधील मार्गदर्शक तत्वांचे काळजीपूर्वक पालन करण्यात यावे. तसेच जिल्ह्यातील सर्व भागांना सुयोग्य प्रतिनिधीत्व मिळेल याची काळजी घेण्यात यावी. अशा व्यक्तींची नावे व त्यांनी सादर केलेली विवरणपत्र 'ब' मधील माहिती तदनंतर पालक मंत्री व संपर्क मंत्री यांनी संबंधित जिल्हाधिका-यांकडे पाठवावी.

(तीन) जिल्हाधिका-यांनी सदर यादीतील व्यक्तींच्या पूर्वचारित्र्याबद्दलची पडताळणी तसेच त्यांचेविरुद्ध कोणत्याही गुन्ह्यांची नोंद आहे किंवा कसे याची पडताळणी संबंधित पोलीस

आयुक्त/जिल्हा पोलीस अधीक्षक यांचेमार्फत करून घ्यावी व नियुक्तीबाबत सुस्पष्ट शिफारस करून ती यादी सर्व मूळ कागदपत्रांसह शासनाकडे सादर करावी.

(चार) शासनाकडे प्राप्त झालेल्या अशा यादीतील व्यक्तींची पात्रता उपरोल्लेखित प्रपत्र 'अ' मधील निकषांप्रमाणे पुन्हा पडताळून तसेच त्या यादीतील व्यक्तिंविरुद्ध कोणत्याही प्रकारच्या गुन्ह्याची नोंद नाही याची खात्री करून घेऊन नियुक्तीबाबत शासनाचे आदेश प्राप्त करून घेण्यात यावेत व नियुक्तीचे आदेश अधिसूचित करण्याची कार्यवाही करण्यात यावी.

(पाच) शासन स्तरावर वरीलप्रमाणे निर्गमित केले जाणारे निर्णय व त्यासोबतची अनुसूची शासकीय मुद्रणालयाद्वारे असाधारण राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात यावी व प्रसिद्ध होणारी यादी, ओळखपत्र, प्रमाणपत्र, सूचनापत्र, खरी शिक्के, इत्यादी साहित्य परस्पर शासकीय मुद्रणालयाकडून मिळवून ते संबंधित व्यक्तींना वितरित करण्याची व्यवस्था संबंधित जिल्ह्याच्या जिल्हाधिका-यांनी करावी.

(सहा) महाराष्ट्रातील विधानसभा/विधानपरिषद सदस्य, लोकसभा सदस्य, राज्य सभा सदस्य, सर्व जिल्हा परिषदांचे अध्यक्ष व सदस्य, सर्व महानगरपालिकांचे महापौर व नगरसेवक तसेच सर्व नगरपरिषदांचे /नगरपालिकांचे नगराध्यक्ष व नगरसेवक, सर्व पंचायत समित्यांचे सभापती व सदस्य यांच्या विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावरील पदसिद्ध नियुक्त्यांचे आदेश शासन स्तरावरून काढण्यात येतील. तसेच जिल्हाधिकाऱ्यांनी आपल्या जिल्ह्यातील ह्यात असलेल्या सर्व माजी विधीमंडळ सदस्यांची (विधानसभा सदस्य/विधानपरिषद सदस्य) अद्ययावत यादी त्यांचे पत्ते व दूरध्वनी क्रमांकासह प्रपत्र 'क' मध्ये भरून सामान्य प्रशासन विभागास पाठवावी. त्याचप्रमाणे त्यांच्याकडून विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावरील नियुक्तीस त्यांची संमती असल्याचे/नसल्याचे सोबत जोडलेल्या संमतीपत्राप्रमाणे कळवावे. (प्रपत्र 'क' प्रमाणे)

(सात) अण्णाभाऊ साठे पुरस्कार प्राप्त व दलित मित्र पुरस्कार प्राप्त व्यक्ती यांचीही विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नियुक्त्या करण्याचे शासनाचे धोरण आहे. तेव्हा अशा पुरस्काराची घोषणा झाल्यावर जिल्हाधिका-यांनी त्याबद्दलचा अहवाल शासनास सादर करावा.

म्हणजे नियुक्तीची कार्यवाही शासन स्तरावर करण्यात येईल व यथास्थिती ती रद्द करण्याचीही कार्यवाही शासन स्तरावरून करण्यात येईल.

(आठ) विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावरील नियुक्ती, नियुक्तीच्या दिनांकापासून पाच वर्षे अवधीसाठी राहिल व त्यानंतर ती आपोआप संपुष्टात येईल. सदर नियुक्ती पदाचा गैरवापर केल्यास किंवा नियुक्त व्यक्तीविरुद्ध कोणत्याही गुन्ह्याची नोंद आढळल्यास किंवा कोणत्याही कारणाशिवाय सुद्धा संबंधितांना पूर्वसूचना न देता मुदतीपूर्वी रद्द करण्याचा अधिकार शासनास असेल.

(नऊ) वरील (सहा) अनुसार मुदत संपताच किंवा मुदतीपूर्वीच नियुक्ती रद्द करण्याचा निर्णय झाल्यास विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावरील नियुक्तीचे वेळी प्राप्त झालेले सर्व साहित्य

(प्रमाणपत्र, सूचनापत्र, ओळखपत्र, खरी शिक्का, इत्यादी) विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी संबंधित पोलीस ठाण्याकडे /जिल्हाधिकारी कार्यालयाकडे विनातक्रार तात्काळ परत करणे बंधनकारक राहिल. तसे ते परत करण्याची प्राथमिक जबाबदारी संबंधित विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्यांची असेल. त्याने ती पार पाडली नसल्याचे आढळल्यास अशी व्यक्ती योग्य त्या दंडनीय कारवाईस पात्र ठरेल.

(दहा) मुदत संपल्यानंतर विशेष कार्यकारी अधिकारी पदाचा उपयोग केल्यास तो सर्वथा या पदाच्या अधिकाराचा गैरवापर ठरेल व त्याने केलेले साक्षांकन, दिलेले प्रमाणपत्र अवैध मानण्यात येईल.

(अकरा) विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावरील नियुक्तीचे वेळी देण्यात येणारे प्रमाणपत्र /ओळखपत्र, इत्यादी मध्ये ही नियुक्ती किती अवधीसाठी वैध आहे याचा स्पष्टपणे उल्लेख करण्यात यावा व प्रत्येक विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्याने हे प्रमाणपत्र विशेष कार्यकारी अधिकारी म्हणून तो जेथे काम करित असेल तेथे सहजपणे दिसेल अशा ठिकाणी प्रदर्शित करण्याची दक्षता घ्यावी.

(बारा) पोलीस अहवालानुसार विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नियुक्त करण्यात यावयाच्या व्यक्ती-विरुद्ध कोणताही गुन्हा दाखल करण्यात आलेला नाही असा अहवाल प्रपत्र ब मध्ये दिल्यानंतर प्रत्यक्षात सदर व्यक्ती गुन्हेगारी पार्श्वभूमी असलेली आढळल्यास शासनास अहवाल सादर करणारा संबंधित पोलीस अधिकारी/कर्मचारी योग्य त्या दंडनीय कारवाईस पात्र ठरतील.

२. हे आदेश दि.२५.०७.२००७ पासून अमलात येतील. त्या तारखेपर्यंत जिल्हाधिकाऱ्यांनी जिल्हा स्तरावर नियुक्त केलेल्या विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्यांची माहिती खाली नमूद केलेल्या तक्त्यात शासनास तात्काळ उपलब्ध करून द्यावी व यादीची प्रत ही शासनास सादर करावी.

तक्ता

अ.क्र	जिल्हा	लोकसंख्येनुसार प्रमाणक	विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नियुक्त केलेल्या व्यक्तींची संख्या	वि.का. अ.पदावर नियुक्तीसाठी शिल्लक असलेल्या पदांची संख्या
१	२	३	४	५

( )

जिल्हाधिकारी

३. विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर ज्या नियुक्त्या जिल्हाधिकारी स्तरावर करण्यात आल्या आहेत त्या नियुक्त्या मुदत संपल्यानंतर किंवा नियुक्त झालेल्या व्यक्ती पात्रतेचे निकष पूर्ण करीत

नसल्याचे नंतर निदर्शनास आल्यास किंवा नियुक्ती नंतर अशा व्यक्ती विरुद्ध गुन्ह्याची नोंद झाल्याचे आढळल्यास नियुक्त्या रद्द करण्याची कारवाई जिल्हाधिकारी स्तरावर करण्यात यावी.

प्रस्तुत शासन निर्णय शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध असून त्यांचा संगणक संकेतांक २००७०७२४१५४३१८००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने,

(प्र.मा.माळवदकर)
उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

सोबत :- (१) प्रपत्रे 'अ', 'ब', 'क'

प्रति,

मा. राज्यपाल यांचे सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई
मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
उप मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव,
सर्व मंत्री / राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव,
मुख्य सचिव,
सर्व मंत्रालयीन विभागांचे अपर मुख्य सचिव / प्रधान सचिव / सचिव
सर्व विभागीय आयुक्त,
सर्व जिल्हाधिकारी,
पोलीस महासंचालक, मुंबई,
सर्व पोलीस आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य,
सर्व जिल्हा पोलीस अधिक्षक,
सामान्य प्रशासन विभागातील सर्व कार्यासने
निवडनस्ती.

प्रपत्र 'अ'

विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नियुक्ती होण्यासाठी अर्हता व अटी आणि अधिकार

१) शासनाने नियुक्त केलेल्या विशेष कार्यकारी अधिकारी यांना खालील तीन अधिकार असतील :-

अ) साक्षांकनाचे काम, ब) उत्पन्न प्रमाणपत्र देणे, क) ओळख परेड

व क्वचित् प्रसंगी एखाद्या ठिकाणी शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी त्या क्षेत्रातील विशेष कार्यकारी अधिकारी यांची शांतता समितीवर तसेच मोहल्ला समितीवर नियुक्ती करण्यात येईल.

२) नियुक्ती करतांना व्यक्तीचे समाजातील स्थान आदरणीय असावे या दृष्टीने डॉक्टर, उद्योजक, वकील, प्राध्यापक, निवृत्त सरकारी अधिकारी, शेतकरी, मजूर व सामाजिक कार्यकर्ते यांचा विचार केला जावा.

३) नियुक्त्या करतेवेळी संबंधित व्यक्तींच्या उदर निर्वाहाच्या साधनांबाबत माहिती प्राप्त करून घेण्यात यावी.

४) नेमणूक करण्यात येणाऱ्या विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्यांचे वय सर्वसाधारणपणे २५ वर्षांपेक्षा कमी नसावे व त्याचे महाराष्ट्रातील सलग वास्तव्य किमान १५ वर्षे असावे. तसेच एकाच कुटुंबातील एकापेक्षा अधिक व्यक्तींची नियुक्ती करण्यात येऊ नये.

५) विशेष कार्यकारी अधिकारी या पदाची प्रतिष्ठा व विश्वासाहता राखण्याच्या दृष्टीने या नियुक्त्या जाती, जमाती, धर्म या बाबी विचारात न घेता करण्यात याव्यात.

६) विशेष कार्यकारी अधिकारी यांच्या एकूण जिल्ह्यासाठीच्या प्रमाणकापैकी ३०% पदे महिलांसाठी राखीव असावीत. पूर्वी हे प्रमाण राखण्यात आलेले नसल्यास यापुढे उपलब्ध होणाऱ्या पदांवर महिलांची प्राधान्याने नियुक्ती करून हे प्रमाण गाठण्यात यावे.

७) नेमणूक करण्यात आलेल्या विशेष कार्यकारी अधिकाऱ्यांनी केलेल्या कामाची नोंदवही ठेवावी व त्या नोंदवह्या तपासण्यासाठी पोलीस आयुक्त/जिल्हाधिकारी यांच्याकडून मागणी करण्यात येईल तेव्हा त्वरित सादर करावी.

८) पोलीस अहवालानुसार त्या व्यक्तींविरुद्ध कोणताही गुन्हा दाखल करण्यात आलेला नाही याची शिफारस करण्याच्या वेळी खात्री करण्यात यावी.

९) विशेष कार्यकारी अधिकारी पदावर नेमणूक करण्यात आलेली व्यक्ती शासकीय /निमशासकीय व स्वराज्य संस्थेचे (महाविद्यालयाचे प्राचार्य/शाळेचे मुख्याध्यापक वगळून) अधिकारी /कर्मचारी नाहीत असे पोलीस अहवालात नमूद करून प्रमाणित करण्यात यावे.

१०) नेमणूक करण्यात येणारी व्यक्ती ही किमान शालांत परीक्षा (एस.एस.सी) उत्तीर्ण असली पाहिजे. त्यासाठी शालांत परिक्षा उत्तीर्ण असल्याची प्रमाणित प्रत अर्जासोबत जोडण्यात यावी.

शासन निर्णय, सा.प्र.वि. क्रमांक :- विकाअ-२००७/४४०/प्र.क्र.१७४/०७/५,

दि.२५ जुलै, २००७ चे प्रपत्र

प्रपत्र 'ब'

१. यादी क्रमांक व अनुक्रमांक :
२. पूर्ण नाव :
३. टोपण नांव, असल्यास :
४. वडिलांचे नांव :
५. जन्म दिनांक व ठिकाण :
६. विवाहित किंवा अविवाहित :
विवाहित असल्यास पत्नीचे व मुलांची नावे
७. गावचा पत्ता :
८. सध्याचा राहण्याचा पत्ता :
९. स्थायी पत्ता :
१०. राष्ट्रीयत्व :
११. शैक्षणिक पात्रता :
१२. (अ) नोकरी, शासकीय/निमशासकीय :
किंवा शिक्षक असल्यास हुद्दा, पत्ता, नेमणुकीची तारीख
१३. (ब) व्यवसाय असल्यास, कोणता व :
वार्षिक उलाढाल.
१४. अनुसूचित जाती / जमाती / इतर :
मागासवर्गीय असल्यास, जातीचे नांव
१५. अल्पसंख्यांक समाजाचे असल्यास :
समाजाचे नांव
१६. संबंधित व्यक्तीविरुद्ध भ्रष्टाचार खून, :
दरोडा, चोरी, बलात्कार इ.बाबत गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे काय,
तसेच त्यांचेविरुद्ध राजकीय स्वरूपाचा गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे काय?
थोडक्यात माहिती द्यावी - गरज लागल्यास स्वतंत्र कागद जोडावा.
१७. अर्जदाराच्या कुटुंबातील इतर :
सदस्यांची विशेष कार्यकारी अधिकारी म्हणून नियुक्ती झाली आहे काय?

किंवा नलुक्ती प्रस्तावित आहे काय?
१ॢ. इतर विशेष माहिती व व्यक्तींचे
समाजातील स्थान.

प्रतिज्ञापत्र

वरील अ.क्र.१ ते १५ व अ.क्र. १७ मध्ये मी दिलेली माहिती सत्य आहे व ती खोटी
असल्यास मी कार्यवाहीस पात्र राहीन.

सही/-

प्रपत्र भरून सादर करणाऱ्या व्यक्तीचे पूर्ण

दिनांक :

शिक्का :

सही व शिक्का
(पोलीस निरीक्षक)

शासन निर्णय, सा.प्र.वि. क्रमांक :- विकाअ-२००७/४४०/प्र.क्र.१७४/०७/५, दि. २५.०७.२००७ चे प्रपत्र

प्रपत्र 'क'

संमतीपत्र/माहितीपत्र

माजी विधान मंडळ सदस्याचे पूर्ण नाव :-

सदस्यत्वाचा कालावधी :-

जन्मदिनांक व ठिकाण :-

कायमचा पत्ता :-

सध्याचा रहाण्याचा पत्ता :-

दूरध्वनी क्रमांक :-

मी

विधान मंडळाचा

माजी सदस्य आहे. विशेष कार्यकारी अधिकारी म्हणून माझी नियुक्ती करण्यात आल्यास त्यास माझी संमती आहे.

ठिकाण :-

दिनांक :-

माजी विधान मंडळ सदस्याची सही.